

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 22. МАРТА 1886.

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 47.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака о дану сваке представе, иначе сваког месеца поједан пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

НА ПОЗОРНИЦИ И У ЖИВОТУ.

ШАЉИВА ИГРА У ЈЕДНОМ ЧИНУ, НАПИСАО М. Џ. М.

(Наставак.)

Петровићка. (За себе.) Помози ми сад моје хваљено оштроумље! (Гласно). Госпођица, госпођица, — но, хвала буди богу, та сад ми никако не пада њезино име на ум, ране моје, госпођица, — та, помозите ми изрећи —

Душан. (За себе.) Јест, кад бих и сам знао име те своје младе!

Петровићка. Ух, та по језику ми се ваља! Помозите ми изрећи, за бога, не мучите ме —

Душан. (За себе.) Аха! не знамо ни ми! Тули смо! (Гласно). Та како да сметете с ума; свим обично име, сећајте се само — (За себе). И сам сам радознао, чије ће име изустити!

Петровићка. А гле, ево неко иде! (За себе). Ух, сад су баш морали наћи! (Гласно). Али молим вас, реците ми брзо то име, мени тако кад дође, па не могу ни најобичније ствари да се сетим, но се мучим по цео дан и ноћ премишљајући —

Душан (Журно). Други пут, други пут, драга госпођо! Али вас само молим да ни речи не одате од свега тога што смо говорили, ако хоћете да вам се и други пут поверијим. (За себе.) Може још мислити и да је Смиљка, па ето ти онда белаја с бабом! Тако ми и треба, нашао сам с ким да збијам шалу! Но, само да ме ово сад на мирну пређе!

ДРУГА ПОЈАВА.

Смиљка (уласе на десна врати) и пређашњи.

Смиљка. Добар дан, господине! Љубим руку, госпођо!

Петровићка. Добар дан, рано моја, а је-љти мати код куће?

Смиљка. Ено је тамо у другој соби са шваљом.

Петровићка. (За себе.) Идем да и њу испишаам. С њом ћу већ лакше на крај изаћи ако зна штогод, или ако му је Смиљка вереница. Па онда, онда ћу одмах — сетити се како је

име његовој млади. (Гласно.) Хајд' идем ја мало к њој, имам мало разговора. До виђења! (Одена десно.)

ТРЕЋА ПОЈАВА.

Смиљка и Душан.

Душан. (За себе.) Без сумње ће сад и ну да испитује. Да проклете бабе!

Смиљка. Ваша тачност, господине, заиста је сваке хвале вредна. Баш сад је избило три часа.

Душан. Највећа награда је за моју тачност, што је ви примећујете.

Смиљка. Завидим вам. Заиста сте сретан човек и с малим сте задовољни.

Душан. О, госпођице, будите уверени, да сви људи не мере све ствари једнаким мерилом. Што је за једног, може бити најмање, другом је — највише.

Смиљка. Тек тиме ваљда не мислите то, да је моја примедба за вас нешто — највише. Ако то хоћете да речете, то вам онда могу дати врло добру оцену — из ласкања. А, ево нам мамице и госпође Петровићке. (За себе.) Нису се морале баш тако пожурити!

Душан. (За себе.) Таман да пређемо на прави разговор! Зар нису могле мало почекати?

ЧЕТВРТА ПОЈАВА.

Станићка, Петровићка (уласе с десне стране) и пређашњи.

Душан. Љубим руке, милостива!

Станићка. Баш сад ми рече моја пријатељица, да сте овде. С тога сам и похитала тако. Ви сте заиста човек тачан и од речи. Али данас, молим, да ме извините, што не могу с вами ићи на пробу, јер ту је шваља, па је не могу остатити саму. Знате, господине, данашње шваље су вам тако рђаве, да их не можете ни на по тренутка саме оставити. Чим се човек одмакне од њих, одмах вам склоне руке, а посао — нек чека.

Смиљка. Али, мамице, за бога, госпођица Анка баш —

Стањићка. Махни се, молим те, једна к'о друга. Та млада си! (*Наглашује.*) Још си дете, неискусна си, не познајеш ти још света. А сад с тобом да одем, видела би, како би ти хальина готова била за представу.

Смиљка. (*Слаже раменима не одобравајући.*)

Петровићка. Јест, Смиљо, твоја мати има право. Ал' увидећеш ти то већ сама (*наглашује*) док се ѡдаш и кад постанеш својом газдарицом. (*Посматра оштаро све троје, ал' не примећује ништа, за себе.*) Само да није Смиља! Ње се највише и бојимо! Од друге бих га могла већ лакше одвратити.

Стањићка. (*Душану.*) Но, господине, па каквом се упеху надате од ваше представе?

Душан. Ако сви знаци не варају — врло добром. Комад је нов, изворан, а и то је од интереса по публику, а како смо имали доста проба, то се и представљачи већ доста сигурно осећају на даскама. Ни материјалан успех, надам се, неће изостати, те ће се тако доста помоћи и спромашним погорејцима.

Стањићка. Само се све бојим, да моја Смиљка не добије трему. Ту пробама баш није много веровати.

Душан. О, тог ваља најмање да се плашиште. Госпођица има тако слободно кретање, тако вешто игра —

Смиљка. Али, за бога, господине, баш се

силом трудите, да заслужите одличну оцену у ласкању. Захтевања су од добровољаца скромна —

Петровићка. (*Упада јој у реч.*) А, не, не, то немој рећи. Ја сам баш чула, да ти са господином Павловићем врло добро играш, особито, — ја не знам, нисам била ни на једној проби, али сам чула од много њих, — у последњој појави. Тако природно —

Душан. (*Упада јој у реч.*) Јест, то је у опште мишљење целе „пробне“ публике, да господица врло добро игра. Ту дакле нема ласкања! (*За себе.*) До сто врага! Та ова баш зацело држи да је Смиљка моја млада! Хајд' да се пожуримо на пробу, јер иначе, бога ми, може бити још свашта с овом бабом.

Петровићка. Понда — (*Хоче да настави и за време целе појаве оштаро посматра све троје, а парочишто изази како њезине речи утичу на њих.*)

Стањићка и Смиљка. (*Зачуђено се погледају за време говора Петровићкина, као да виде, да она хоче нешто, само не знају шта.*)

Душан. (*Прекида је у говору.*) Него, господице, ми бисмо се могли већ кренути на пробу, да не закаснимо случајно баш данас, кад је последња, — генерална. Извини милостиве господије свакако је оправдана. (*За себе.*) Најбоље би било кад бих и ову бабу могао одавде одвукти, да не чини плетака. (*Гласно Петровићки.*) Ако је по вољи можда, госпођо, да и ви идете с нама, кад досад и онако још нисте били —

(Наставиће се.)

ЛИСТИЋИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(*Лаворина и просијачки штап*, позоришна игра у 4 чина, од К. Холтаја, превео П. Ј. Мостић — приказана у Новоме Саду у уторак 18. марта 1876. — Г. Тоша Јовановић, редитељ краљ. српског народног позоришта у Београду у узлузи песника Хајриха као гост трећи пут.)

Песник Хајрих у горњој позоришној игри пун је одушевљења: он пева песме, он пише трагедије. Ма да је у великој оскудици, не напушта он свога посла, не да се он ничим наговорити, да се остави неблагодарна, ненаплатива рада. Више је у његовим очима лаворика него све друге речи пријатеља му и познаника; више је у његовим очима суд Агнијин него све оцене по листовима. Међу тим нужда приморава Хајриха, да заборави песме писати. Он се бори, бори се ужасно сам собом. Песничка му слава и самопоуздање неда да напусти песму и

певање, а болна жена, нејако детенце и брига за њих, за њихово издржавање гони Хајриха, да се лати каква рада, који ће му материјално помоћи. Тајни саветник га прими у своју канцеларију, али под тешким, претешким условом за песника: он не сме више песме певати. Уну трапаша борба Хајрихова не да се описати, тако је голема — ал' ипак прима рад и обећава, да неће више певати. После смрти женине, а још више, кад му је за дете саставрано, одушевљава се Хајрих наново за песништвом, он добија нове снаге, напред ће. Није Хајрић био само песник, он је био и љубавник. Љубио је у почетку своју жену Матилду, па и Агнију, жену саветникова сина. То га је баш и отерају у свет. Потресен и узнемилен отпуштањем из службе, а још више прекором саветника и сина му, полази Хајрих ван себе у бели свет, а у руци му лаворика сасушена у штап. Након

дадесет година саставују се сви у Визбадну; састанак је необичан призор. Хајрих је луди просијај, он долази к себи у тренутку кад позна свога сина, Аћнију и свога старог пријатеља, ал' и — умире.

Морали смо нешто више пропратити Хајриха, какав нам излази на бину, да бисмо могли боље и лакше на чисто бити са приказом младог госта нашег г. Тоше Јовановића. Као Хајрих представљач има пуно призоре, да се истакне. Већ прва појава, декламација трагедије, даје глумцу прилике, да покаже, на колико висини стоји. За тим се ређају призори: кад лаворику прими, кад се са болном женом разговара, кад га одвраћају од певања, кад се одриче певања, кад га саветник отпушта, он одлази у свет Завршетак, и, по нашем мишљењу, врхунац је у састанку у последњој сцени; ту је свршетак игре. Холтај је баш тај призор удесно тако, да и сама глума, а и представа глумчева највећег ефекта добију. Пост. гост наш г. Јовановић познат је Новосађанима; пређашње сезоне био пам је овде у гостима, примљен је радо и испраћен са похвалом и захвалом на вештоту приказу. Снага као што је г. Јовановић представљаће Хајриха увек вешто, занеће гледаоце у многој сцени и заслужиће одликовања, као што је и заслужио. Г. Јовановић је као Хајрих вештак: песника занесењака, а по том проенјака, потпуно је схватио и приказао; особито нам је истаки његово лего кретање, његову нему игру. То је свакда било на правом месту, тако, да је у том погледу г. Јовановић прави уметник. Жалити нам је само, што је г. Јовановић неколика пута у овој позоришној игри издао глас, тако, да је прелазио у промуклост. Велимо, да нам је жао што му глас није био чист, јер да је још то било, колико и колико би одскочила лепа уметничка игра његова.

Још једну примедбу у оште на приказе госта нашег. Не знамо откуда је то, да је његов говор на бини много пута, у страснијим моментима, друкчији него што се иначе говори. Нама се то чини неприродно. Много би нам и. пр. Хајрих природнији био, да је већ прву декламацију изговорио нагласком, изразом, говором обичних људи. Јесте, декламација има у себи увек нечег особитог, ал' ипак зато, што је ближа правој истини, правој природи, боља је и милија нам је. Глумци приказују људе, у којих, истина, није говор исти, ал' ипак није ни такав, какав смо примили не само код г. Јовановића, но и код неких других глумца, који долазе са београдске или загребачке позорнице. Можда је то навика или обичај на тим бинама, ал' ми се — не можемо са тим никад сложити, јер ми тражимо природан говор, и истину свакад па онда кад се што декламује. Г. Јовановићу иначе свака част и похвала.

У целини ишао је приказ такође добро; сви су приказивали вољно и свом снагом своје глумачке вештине. Нека им је хвала.

Публике је било дosta, а могло је још и више бити. Истинा, није врло згодна ова глума „Лаворика и просијачки штап“, јер напреже живце, али посета би требала да буде боља кад ће га Јовановић.

С. М.

(Недељни ред позоришних представа). У суботу 22. марта први пут: „Наследник“. Шаљива игра у 5 чинова, написао Емил Ожије и Жил Сандо, с француског превео М. Ђ. Глишић. — Г. Тоша Јовановић, редитељ краљ српског народног позоришта у Београду као гост претпоследњи пут. — У недељу 23. марта по други пут: „Отело“. Трагедија у 5 чинова, написао В. Шекспир. Прва четврти чина превео Г. Гершић, пети А. Хаџић, за српску позорницу удесио А. Хаџић. — Г. Тоша Јовановић, редитељ краљ српског народног позоришта у Београду као гост последњи пут. — У уторак 25. марта: „Добрала и Милена“. Трагедија у 5 чинова, с певањем, написао М. Бан. — У четвртак 27. марта: „Мамица“. Шаљива игра у 3 чина, написао Е. Сиглигети, за српску позорницу удесио А. Хаџић. — У суботу 29. марта први пут: „Прени лэн“. Шаљива игра у 1. чину, написао Мита Калић. — За тим први пут: „На позорници и у животу“ Шаљива игра у 1. чину, написао М. Ш. М. — У почетку: „Пукос“. Шаљива игра у 1. чину, с певањем, по Р. Бенедикту посрбено др. Ј. Андрејевић, музика од А. Максимовића.)

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕБУ.

(Прослава дадесетпетгодишњице глумована Николе Милана). „Нар. нов.“ од 21. марта о. г. доносе ову белешку: „У прославу дадесетпетгодишњег глумована нашег вредног уметника г. Николе Милана приказаће се у четвртак 8. априла о. г. „Ранави“. Како дознајемо вис. земаљска влада, признајући заслугу нашег уметника, као вредног редитеља и марљивог писца позоришних дела, одобрила је, да се та свечана представа даде у корист нашега јубилара.“

СИТНИЦЕ.

(Опрезност). „Чујеш, Перо“, — рећи ће неки газда своме слузи, полазећи с њим некуда на пут, — „понеси де ти твој пиштолј, јер ћемо замркнути у шуми, а знаш да тамо има често лопова.“ — „Која нам вајда од пиштолја, газда! Ако нас лопови нападну, они ће нам отети и пиштолј.“

— 1886 —

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

51. ПРЕДСТАВА.

у ПРЕТПЛАТИ 34.

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 22. МАРТА 1886.

Први пут:

НАСЛЕДНИК.

КОМЕДИЈА У 5 ЧИНОВА, НАПИСАО ЕМИЛ ОЖИЈЕ И ЖИЛ САНДО, С ФРАНЦУСКОГ ПРЕВЕО М. Ђ. ГЛИШИЋ

ОСОБЕ:

Франц Вагнер	Ђурђевић.
Шпигл	Т. Јовановић.
Барон Бергхаузен	Милојевић.
Маркгрофица Розенфелдова	Д. Ружићка.
Фридерика Вагнерова, рођака Франца Милера	Л. Хадићева.
Доротеја, кћи маркгрофичина	М. Максимовићева.
Штурм, управитељ у замку	Лазић.
Готлиб, бележник	Васиљевић.
Петерман, слуга баронов	Петровић.
Слуга маркгрофичин	В. Димитријевић.
Слуга у замку	Стојчевић
Писмоноша	Кестерчанек.

Догађа се у данашње време у Баварској.

Г. ТОША ЈОВАНОВИЋ, редитељ краљ. српског народног позоришта у Београду као гост претпоследњи пут.

У недељу 23. марта по други пут: „ОТЕЛО.“ Трагедија у 5 чинова, написао Виљем Шекспир. — Г. ТОША ЈОВАНОВИЋ, редитељ краљ. српског народног позоришта у Београду, у насловној улози као гост последњи пут.

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 после подне, а увече на каси.

Болују: Д. Ружић, С. Миљковићка.

ПОЧЕТАК У 7¹/₂ А СВРШЕТАК У 10¹/₂ САХАТА.